

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: J. Ch.
nar. X
bytem X
zastoupen JUDr. Jaroslav Brož, advokát
AK BROŽ BROŽ VALA, advokátní kancelář s.r.o.
sídlem Marie Steyskalové 62, 616 00 Brno

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 6. 2021, sp. zn. SZ/MPSV-2021/68205-920, č.j. MPSV-2021/101357-920

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 10. 6. 2021, sp. zn. SZ/MPSV-2021/68205-920, č.j. MPSV-2021/101357-920 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **4 719 Kč**, která bude specifikována v písemném vyhotovení rozsudku, a to ve lhůtě do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce JUDr. Jaroslava Brože, advokáta AK BROŽ BROŽ VALA, advokátní kancelář s.r.o., sídlem Marie Steyskalové 62, 616 00 Brno, a to ve lhůtě do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce brojil u Krajského soudu v Brně (dále též „krajský soud“) žalobou proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 6. 2021, č.j. sp. zn. SZ/MPSV-2021/68205-920, č.j. MPSV-2021/101357-920 (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž bylo odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky v Jihlavě ze dne 25. 3. 2021, sp. zn. SZ/316801/2012/AIS-SSL, č.j. 2710/2021/NMN (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči od měsíce dubna 2021 a příspěvek na péči nadále poskytovat ve výši 4 400 Kč měsíčně.

II. Napadené rozhodnutí

2. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že opětovným posouzením nároku a výše příspěvku na péči bylo zjištěno, že podle ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 108/2006 Sb.“ nebo „zákon o sociálních službách“ nebo „ZSS“), jde o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc nebo dohled v šesti základních životních potřebách v oblasti oblékání a obouvání, tělesné hygieny, výkonu fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobních aktivit a péče o domácnost. Splňuje tedy zákonné podmínky nároku na příspěvek na péči ve výši 4 400 Kč měsíčně.
3. Prvostupňovým rozhodnutím bylo rozhodnuto o poskytování příspěvku na péči ve výši 4 400 Kč měsíčně od dubna 2021 (do té doby byl jmenovanému vyplácen příspěvek na péči ve výši 12 800 Kč). Odvolací orgán dospěl k závěru, že prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno v souladu s ustanovením § 14 odst. 4 ZSS.
4. Podle výsledku posouzení stupně závislosti pro účely příspěvku na péči ze dne 12. 6. 2020 posudkovým lékařem Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo (dále také jen „OSSZ“) bylo stanoveno, že účastník řízení vyžaduje z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby a není schopen zvládat 6 základních životních potřeb (stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost). Tím podle ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) zákona o sociálních službách, jde o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve druhém stupni (středně těžká závislost).

5. Žalovaný vyžádal pro účely odvolacího řízení posouzení stupně závislosti účastníka řízení Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, oddělení výkonu posudkové služby v Brně (dále jen „PK MPSV“), která vypracovala posudek ze dne 25. 5. 2021.
6. K odvolání PK MPSV uvedla, že provedla posudkové zhodnocení základních životních potřeb a jednotlivých úkonů. Funkční omezení vyplývající ze zjištěného a výše popsaného zdravotního stavu ostatních nepřiznaných aktivit jednotlivých základních životních potřeb nedosahuje stupně těžké nebo úplné poruchy, která by bránila schopnosti zvládat základní životní potřeby (kromě uznaných výše uvedených) s využitím dostupných facilitátorů, bez nutnosti každodenní pomoci jiné fyzické osoby, v rozsahu daném právním předpisem. Zdravotní stav byl posouzen v souladu s platnými právními předpisy. Ostatní základní životní potřeby je jmenovaný schopen zvládnout v přijatelném standardu, což se rozumí zvládání životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný, obvyklý a akceptovatelný a který umožňuje, aby potřeby byly naplněny bez vazby na každodenní intervenci jiné osoby. Zvládání základních životních potřeb PK MPSV hodnotí s použitím facilitátorů, což jsou běžně dostupné pomůcky, prostředky, předměty denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku. Jde o tyto základní životní potřeby: mobilita, orientace a komunikace, stravování.
7. PK MPSV dne 25. 5. 2021 konstatovala, že účastník řízení byl k datu vydání napadeného rozhodnutí osobou, která se dle ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) zákona o sociálních službách považovala za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu vyžadoval každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby a nebyl schopen zvládat šest základních životních potřeb v oblasti oblékání a obouvání, tělesné hygieny, výkonu fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobních aktivit a péče o domácnost.
8. Žalovaný uvedl, že považuje předmětný posudek za úplný a přesvědčivý. Vycházel jak ze zdravotní dokumentace, námitek uvedených v odvolání, tak i z funkčních důsledků zdravotního postižení. Po zhodnocení všech okolností odvolací orgán konstatuje, že účastník řízení byl k datu vydání napadeného rozhodnutí osobou, která se dle ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) zákona o sociálních službách považovala za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost). Z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu vyžadoval každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby a nebyl schopen zvládat šest základních životních potřeb (viz výše). Účastník řízení tak splňuje zákonné podmínky nároku na příspěvek na péči ve výši 4 400 Kč měsíčně od dubna 2021.
9. Ke skutečnostem uvedeným v odvolání žalovaný uvedl, že nepochybně, že ne všechny aktivity základních fyzických potřeb účastníka řízení s ohledem na jeho zdravotní stav zvládá zcela bez obtíží, je však nutné přihlédnout k tomu, že za neschopnost zvládnout základní životní potřeby se pro účely přiznání příspěvku na péči podle ustanovení § 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb. k zákonu o sociálních službách považuje takový stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, nikoliv jakákoliv porucha funkčních

schopností. Dále žalovaný podotkl, že žalobce měl právo vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí, čehož však nevyužil.

III. Žaloba

10. V žalobě proti napadenému rozhodnutí žalobce uplatnil následující žalobní body. Nejprve shrnul předchozí průběh řízení a odkázal na obsah podaného odvolání. Poté uvedl následující žalobní námitky.
11. V první řadě žalobce tvrdil, že prvostupňový orgán pochybil, neboť neprovedl „sociální šetření“. Podle jeho názoru s variantou, že sociální šetření není možné provést, počítá a ukládá správnímu orgánu přerušit řízení. Není tedy možné nahrazovat zákonem uložené sociální šetření pouhým korespondenčním šetřením v podobě vyplnění dotazníku. Kdyby zákonodárce považoval takové vyplnění dotazníku za dostačující, jistě by ho uvedl jako možnost už pro případ hospitalizace. Nadto vykazuje odůvodnění prvoinstančního rozhodnutí i v této části známky libovůle a nepřezkoumatelnosti, neboť neoznačuje, které konkrétní opatření vlády správnímu orgánu zakazuje provést sociální šetření, jak mu ukládá zákon.
12. Konkrétně žalobce ve vztahu k hodnocení základní životní potřeby mobility uvádí, že v daném případě je navíc sociální šetření provedené v přirozeném prostředí žalobce zásadní, neboť bydlí v domě, který stojí v prudkém kopci, jak bylo konstatováno již v odvolání. Dopomoc druhé osoby je zde nutná. Aby se žalobce dostal například do jediného místního obchodu, na jedinou místní autobusovou zastávku nebo zkrátka šel na procházku po vesnici, musí překonat asi 50 metrů dlouhé prudké stoupání. Jednalo se zároveň o odvolací námitku žalobce, kterou žalovaný nijak nevypořádal. V této souvislosti žalobce navrhl provedení důkazu mapovým podkladem a místním šetřením.
13. Žalobce nezvládá bez pomoci chůzi v běžném terénu, který představuje překonávání prudkého 10 % klesání. Stejně tak není schopen chůze po schodech v rozsahu jednoho patra směrem dolů. Při chůzi po schodech potřebuje pomoc druhého člověka. Ze stejného důvodu není schopen nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků. Žalobcovu schopnost používat bezbariérové dopravní prostředky nemá smysl posuzovat, neboť v obci, v níž bydlí, není bezbariérově upravena ani jediná místní zastávka. Jako důkaz k těmto tvrzením žalobce navrhl e-mailovou komunikaci s provozovatelem dopravy společnosti ZDAR, a. s. a fotografie z Google Maps.
14. Žalobce rovněž navrhl vypracování znaleckého posudku, který by přímým vyšetřením v přirozeném sociálním prostředí zhodnotil žalobcovu schopnost vykonávat svou potřebu mobility samostatně, a to zejména s ohledem na výše zmíněné skutečnosti. Dále žalobce namítl, že ve správním řízení před posudkovými orgány nebylo provedeno vyšetření žalobce. Tento nedostatek nebyl odstraněn ani v odvolacím řízení posudkem PK MPSV.
15. Absence žalobcovy schopnosti zvládat základní životní potřebu orientace tak de facto znemožňuje vykonávat samostatně také potřebu mobility. Ke stejnému závěru přitom

dospěl také soudní znalec v oboru zdravotnictví (psychiatrie) MUDr. J. L. ve svém posudku zpracovaném v souvislosti s posouzením svéprávnosti žalobce: „*mimo dům vychází jen v doprovodu člena rodiny – neorientuje se, bloudí*“. Žalobce navrhl provedení důkazu tímto posudkem.

16. K namítanému nesprávnému posouzení základní životní potřeby orientace a komunikace žalobce uvedl, že je zde evidentní rozpor mezi fakty, které byly brány v potaz, a závěry, které z nich byly vyvozeny. Tento rozpor vyvstane zejména ve srovnání s tím, co o žalobci tvrdí soudní znalec v oboru zdravotnictví (psychiatrie) MUDr. J. L. ve svém posudku pro rozhodnutí o omezení žalobcovy svéprávnosti.
17. Na konkrétní a zásadní námitky týkající se oblastí orientace, které jsou uvedeny v odvolání (především přítomnost mentální retardace a atypického autismu), rozhodnutí o odvolání navíc konkrétně nereagovalo, což je i v tomto ohledu činí nepřezkoumatelným. Žalobce má za to, že potřebu orientace nezvládá bez pomoci, a to podle Přílohy 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. podle písm. b) především v odstavci 2 (mít přiměřené duševní kompetence), v odstavci 3 (orientovat se osobou, časem a místem) a 5 (orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat). Jako důkaz opět žalobce navrhl posudek MUDr. J. L., znalce v oboru zdravotnictví (psychiatrie), a (nový) znalecký posudek.
18. K namítanému nesprávnému posouzení základní životní potřeby stravování, vybrat si hotové nápoje a potraviny ke konzumaci zvládá pouze omezeně. Podle přílohy 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. je to ovšem nutná součást této potřeby (písm. d) odst. 1). Navíc ze sociálního šetření vyplynulo, že si nezvládá nalít nápoj (písm. d) odst. 2). Je tedy zřejmé, že také základní životní potřeba stravování měla být posouzena jako ta, již si žalobce není schopen zajistit bez pomoci druhé osoby. V tomto směru žalobce opět navrhl znalecký posudek.
19. **Nadto odvolací orgán nijak nevysvětlil namítanou změnu zdravotního stavu žalobce.** Jestliže se však lékaři ani posudkoví lékaři nezmiňují o žádné změně, či dokonce zlepšení stavu žalobce, nelze dovodit, že by žalobce náhle začal zvládat dvě životní potřeby – mobilitu a orientaci – které si podle dřívějších posouzení z roku 2018 nemohl zajistit bez pomoci. Žalobce na tuto neodůvodněnou změnu v odvolání poukazoval, nicméně napadené rozhodnutí o odvolání tuto změnu nijak nezdůvodnilo.
20. Ze všech shora uvedených důvodů žalobce navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí včetně prvostupňového rozhodnutí zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

21. Ve svém vyjádření ze dne 5. 10. 2021 žalovaný uvedl, že PK MPSV při vypracování posudku ve věci žalobce vycházela ze závěrů sociálního šetření a dále z veškeré doložené zdravotnické dokumentace. Z diagnostického souhrnu posudku PK MPSV vyplývá, že zdravotní stav žalobce byl PK MPSV dostatečně znám a zohledněn v možném zákonném rozsahu, kdy PK MPSV zohlednila příslušnou zdravotnickou

dokumentaci řádné a ve vzájemných souvislostech. PK MPSV a žalovaný se též vypořádali s projednatelnými námitkami žalobce, které se vztahovaly k meritu věci.

22. Žalobce jako důkazy ke svým žalobním tvrzením předložil znalecký posudek MUDr. L. ze dne 22. 6. 2021, vypracovaný za účelem posouzení svéprávnosti žalobce, a dále e-mailovou komunikaci o typech autobusů obsluhujících zastávku v místě bydliště žalobce. K tomu žalovaný uvádí, že se jedná o dokumenty datované po právní moci napadeného rozhodnutí. Žalovaný je tedy ani nemohl mít k dispozici a jakkoliv je zohlednit. Jejich závěry, i v případě, pokud by byly relevantní, proto nejsou způsobilé založit nezákonnost napadeného rozhodnutí.
23. K relevanci žalobcem předloženého posudku MUDr. L. žalovaný konstatuje, že se jedná o posudek vypracovaný za účelem zjištění možností žalobce právně jednat. Jeho závěry proto nelze z podstaty věci aplikovat na kritéria příspěvku na péči.
24. Co se týká listin žalobce týkajících se autobusové dopravy, nelze podle nich vyhodnotit nezvládání namítaných základních životních potřeb, neboť to musí mít oporu v objektivizovaném zdravotním stavu žalobce. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.
25. V **replíce** ze dne 24. 11. 2021 žalobce znovu zpochybnil provedení sociálního šetření, které podle jeho názoru nebylo možné v souladu se zákonem realizovat formou dotazníku. Žalobce navíc v této době byl zcela svéprávný a neudělil své matce (pečující osobě) plnou moc, aby za něho v této věci jednala. K sekundární roli sociálního šetření žalobce uvedl, že každý důkazní prostředek v řízení o určení stupně závislosti na péči má své opodstatnění. Žalobce nebyla vyšetřen ve správním řízení osobně posudkovými lékaři, tudíž sociální šetření představovalo významný zdroj poznatků.
26. Dále žalobce zopakoval, že se posudek PK MPSV nezabýval jednotlivými složkami mobility a že PK MPSV postupovala svévolně, když si vybírala pouze některá fakta. Dále zopakoval, že trvá na provedení důkazu znaleckým posudkem MUDr. J. L., který dokládá stav, jenž měl být zjištěn při sociálním šetření.
27. Žalobce shrnul, že postup správních orgánů byl v rozporu se zásadou dobré správy, materiální pravdy, předvídatelnosti a individualizace, jakož i porušením zákazu libovůle. Uvedl, že trvá na svém žalobním návrhu.

V. Řízení před krajským soudem

28. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 s. ř. s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
29. Krajský soud nařídil ve věci konání **ústního jednání**, neboť žalobce nesouhlasil s rozhodnutím ve věci bez ústního jednání a navrhl provedení důkazů nad rámec správního spisu.
30. Ze **správního spisu** prvostupňového orgánu a žalovaného krajský soud zjistil následující skutečnosti. Žalobce byl uznán původně závislým na péči jiné osoby ve III.

stupni závislosti na péči ode dne 8. 12. 2017. Poté došlo na základě snížení příspěvku na péči z důvodu dosažení věku 18 let, a to ode dne 1. 1. 2021.

31. Dne 28. 12. 2020 bylo žalobci doručeno oznámení o zahájení řízení ve věci opětovného posouzení nároku na příspěvek na péči, a to z důvodu skončení platnosti lékařského posudku ke dni 22. 12. 2020. Sociální šetření v tomto prvostupňovém řízení bylo provedeno formou dotazníku, který byl vyplněn pečující osobou (zástupkyní žalobce). Ke schopnosti mobility zejm. uvedla, že žalobce chodí v domácím prostředí pomalu, má strach z pádu na zem. Ve venkovním prostředí potřebuje pomoc jiné osoby, má strach z nerovného terénu a kluzkého povrchu. Nosí ortopedickou obuv. Po schodech chodí pouze s pomocí druhé osoby, bojí se pádu. Jezdí autobusem, ale s pomocí jiné osoby (problém se schody). Ke schopnosti orientace se v dotazníku uvádí, že v neznámém prostředí není schopen jít jinam, než je požadováno. Jinak špatně vidí (astigmatismus). Ke schopnosti komunikace uvedla, že žalobce rozumí mluvenému i psanému sdělení s omezením, obtížně chápe. Je mentálně postižený (atypický autismus). Ohledně schopnosti stravování má hlavní deficit v přípravě stravy (nezvládá ji), ale umí si nalít nápoj a používat příbor.
32. Řízení bylo následně přerušeno usnesením prvostupňového orgánu ze dne 12. 1. 2021 za účelem vypracování posouzení stupně závislosti žalobce OSSZ Žďár nad Sázavou. Podle posudku OSSZ Žďár nad Sázavou ze dne 3. 3. 2021 byla konstatována následující zdravotní postižení: psychomotorická retardace lehká, IQ 58 bodů, autistické projevy u předčasně narozeného dítěte s hypoxií a adnatní infekcí, diskretní dětská mozková obrna s frustní spastickou diparézou, astigmatismus a vysoká klenba nohou (pes cavus).
33. Podle závěrů posudku OSSZ Žďár nad Sázavou žalobce potřebuje pomoc (resp. nezvládá) šest základních životních potřeb (oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost), a je tedy závislým pouze ve II. stupni závislosti. Žalobce se k posudku nijak nevyjádřil. Poté bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí.
34. K odvolání žalobce ze dne 12. 4. 2021 žalovaný vyžádal posudek PK MPSV, pracoviště v Brně, která vypracovala posudek ze dne 25. 5. 2021. Z tohoto posudku vyplývá, že PK MPSV zasedala ve složení předsedkyně komise a lékaře z oboru neurologie. Žalobce ani pečující osoba nebyli jednání komise přítomni. PK MPSV v posudkovém hodnocení uvedla k jednotlivým sporným základním životním potřebám následující. Co se týká mobility, žalobce je schopen ji samostatně zvládnout, disponuje dostatečnou svalovou silou k přemístění a má přiměřené duševní kompetence pro samostatné přesuny k jednotlivým činnostem v přirozeném prostředí. Není aktuálně dokladováno přítomné těžké funkční postižení horních ani dolních končetin, pro které by mohla být dopomoc v rámci platné legislativy uznána. Stran základní životní potřeby komunikace je uvedeno, že žalobce komunikuje ve svém tempu, orientuje se ve svém přirozeném prostředí samostatně. Není přítomna těžká řečová porucha, domluví se s mírnou řečovou poruchou verbálně. Má přiměřené kompetence ke zvládnutí této potřeby s tím, že ohledně návštěv veřejných míst (úřadů, lékařů) je pomoc ve styku se společenským prostředím obsažena v základní životní potřebě

osobní aktivity. Ohledně stravování žalobce je schopen samostatně konzumovat potraviny i hotový nápoj, není znám medicínský důvod pro nezvládnutí této základní životní potřeby. Horní končetiny zvládají čitelné psaní a není narušeno samoživení. Není dokladováno dietní omezení. Je nutné pouze režimové zajištění dne, přičemž tato dopomoc je uznána v osobních aktivitách. Pomoc při vaření stravy a obstarání běžného nákupu je zohledněna v uznané základní životní potřebě – péči o domácnost. PK MPSV uzavřela, že žalobce je osobou závislou na pomoci jiné osoby ve stupni II., tzn. středně těžká závislost, přičemž tento stav trval k datu 23. 12. 2020 i ke dni 25. 3. 2021.

35. Krajský soud ve věci nařídil ústní jednání, které se uskutečnilo dne 18. 10. 2022 za účasti zástupce žalobce a v omluvené nepřítomnosti žalobce a zástupce žalovaného. Krajský soud konstatoval obsah soudního a správního spisu. Zástupce žalobce poukázal zejm. na to, že sociální šetření ve věci nebylo provedeno v souladu se zákonem. Napadenému rozhodnutí i předcházejícímu posudkovému materiálu pak schází potřebná individualizace. Zdůraznil, že žalobce nemůže jít sám ven.
36. V rámci doplnění dokazování krajský soud provedl důkaz znaleckým posudkem MUDr. J. L., znalce z oboru zdravotnictví ze dne 22. 6. 2021. Jako podklad tohoto posudku bylo provedeno vlastní znalecké vyšetření (část III. znaleckého posudku). Z rozpravy se znalcem a provedení dotazníku MMSE vyplývá, že žalobce byl bradypsychický, trpěl lehčí dyslalií. Je orientován svou osobou, ale má problém s časovou orientací (den v týdnu, aktuální datum, či roční období). Objektivně psychiatricky vážně časová orientace, prakticky orientován místem není, vychází jen v doprovodu. Osobnostně je žalobce simplexní s intelektem v pásmu lehké mentální retardace. V souhrnu znalec uvádí, že žalobce trpí lehkou mentální retardací a atypickým autismem. Nedošlo u něho k plnému rozvoji kognitivních funkcí. V posledních letech mu byl diagnostikován atypický autismus. Podle znalce je v základní sebeobsluze jen částečně samostatný – neoblékne se, jídlo si sám nepřipraví, mimo dům vychází jen v doprovodu člena rodiny – neorientuje se, na silnici nedbá nebezpečí. Stav je podle znalce trvalý.
37. Soud dále provedl důkaz přílohami žaloby obsahujícími fotografii autobusové zastávky v blízkosti bydliště žalobce a textem e-mailu s odpovědí od společnosti ZDAR, a.s., která provozuje v místě autobusovou dopravu.
38. Dále zástupce žalobce navrhl, aby byl vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, specializace posudkové lékařství. Tento návrh soud zamítl, neboť nepovažoval přibrání znalce do řízení jako nezbytné k náležitému zjištění skutkového stavu věci. Jelikož další důkazní návrhy účastníci nevznесли, krajský soud ukončil dokazování ve věci a po vyslechnutí konečného návrhu přerušil jednání za účelem přípravy a vyhlášení rozsudku.

VI. Posouzení věci krajským soudem

39. V souladu s ust. § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Při zjišťování skutkového stavu vycházel ze správních spisů předložených žalovaným a prvostupňovým správním orgánem a doplnění dokazování při ústním jednání soudu dne 18. 10. 2022.
40. Žaloba je **důvodná**.
41. Právní úprava poskytování příspěvku na péči je obsažena v zákoně o sociálních službách a vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (dále jen „prováděcí vyhláška“). Východiskem je samotný pojem závislost (§ 8 zákona o sociálních službách), jehož význam je utvářen skrze konstrukci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Podle ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o sociálních službách, který definuje tento pojem jako zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb.
42. Aktuální právní úprava rozlišuje pro účely poskytování příspěvku na péči čtyři stupně závislosti, přičemž kritériem pro hodnocení míry závislosti oprávněné osoby na pomoci jiné osoby, a tedy i pro zařazení do jednotlivých kategorií je posuzování zvládání deseti základních životních potřeb vymezených v ust. § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách. Jedná se o následující potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. U osob do 18 let věku pak dle ust. § 9 odst. 3 zákona o sociálních službách platí, že schopnost zvládat základní životní potřebu péče o domácnost se nehodnotí.
43. Podle ustanovení § 1 odst. 4 vyhl. č. 505/2006 Sb. platí, že za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.
44. Bližší vymezení životních potřeb rozhodných pro stanovení stupně závislosti na pomoci jiných osob lze nalézt v příloze č. 1 prováděcí vyhlášky. Podle ust. § 2a citované vyhlášky přitom platí, že k tomu, aby bylo možno učinit závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé z životních potřeb závislá na pomoci jiné osoby, stačí, pokud posuzovaná osoba nezvládá, byť jen jedinou z aktivit vyjmenovaných v této příloze.
45. Základní životní potřeba **mobility** je vymezena tak, že a schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat 1. *vstávání a usedání*, 2. *stoj*, 3. *zaujímat a měnit polohy*, 4. *pohybovat se chůzí krok za krokem*,

popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, 5. otevírat a zavírat dveře, 6. chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, 7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je. Základní životní potřeba **komunikace** je v příloze č. 1 písm. c) citované vyhlášky vymezena tak, že za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, 2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, 3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, 4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, 5. používat běžné komunikační prostředky.

46. Základní životní potřeba **orientace** je vymezena v příloze č. 1 cit. vyhlášky tak, že za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, 2. mít přiměřené duševní kompetence, 3. orientovat se osobou, časem a místem, 4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, 5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Pokud se jedná o potřebu **stravování**, pak prováděcí vyhláška stanoví, že „za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nápoj nalít, stravu naporcovat, naservírovat, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim.“
47. Krajský soud vyhodnotil zjištěný skutkový stav ve světle relevantní právní úpravy a v kontextu vznesených žalobních bodů, přičemž dospěl k následujícím závěrům.
48. Ohledně namítané nezákonnosti provedeného sociálního šetření krajský soud vycházel z platné právní úpravy obsažené v zákoně č. 108/2006 Sb. Podle ustanovení § 25 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb. platí, že *krajská pobočka Úřadu práce provádí pro účely posuzování stupně závislosti podle odstavce 3 sociální šetření, při kterém se zjišťuje schopnost samostatného života osoby v přirozeném sociálním prostředí. Sociální šetření podle věty první provádí příslušná krajská pobočka Úřadu práce také v průběhu hospitalizace osoby ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče, jestliže je této osobě poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů; podmínkou je, že tato skutečnost byla oznámena a doložena podle § 21 odst. 1 písm. e). Sociální šetření provádí sociální pracovník. O provedeném sociálním šetření vyhotovuje sociální pracovník písemný záznam, který na požádání předkládá posuzované osobě.*
49. Krajský soud má za to, že uvedená dikce zákona zcela nevylučuje, aby sociální šetření bylo provedeno i jinou formou, než je osobní návštěva sociálního pracovníka v domácnosti žadatele o příspěvek na živobytí, je-li to odůvodněno důležitými okolnostmi (kupř. epidemie či pandemie nakažlivé nemoci). Klíčové je, aby náhradní způsob provedení sociálního šetření korespondoval se smyslem a účelem tohoto institutu, a tím je především získání informací o způsobu života posuzovaného žadatele v jeho přirozeném sociálním prostředí (domácnost, zařízení sociální péče atd.). Podmínkou sociálního šetření není ani nezbytně účast posuzované osoby (přítomnost při pohovoru), neboť se stává, že posuzovaná osoba buď se nechce se sociálními

pracovníky z určitých důvodů potkat, nebo tohoto úkonu nemusí být schopna. Vždy je zapotřebí zvážit individuální okolnosti případu. Dotazníkové šetření může dostačovat zejm. tam, kde je žadatel spokojen s výsledkem svého posouzení a nenamítá nedostatečné zjištění skutkového stavu věci (§ 3 správního řádu).

50. Pokud v předmětné věci bylo provedeno sociální šetření formou dotazníku, který vyplnila pečující osoba, nepochybně šlo o způsob, jakým alespoň zčásti naplnit účel institutu sociálního šetření. Na druhé straně ovšem je třeba zkoumat, zda byl tento způsob zjištění informací o životě žadatele v jeho přirozeném sociálním prostředí dostatečný. Tím má krajský soud na mysli, zda informace získané takto provedeným sociálním šetřením dostačují k tomu, aby si v posudkový lékař či posudková komise mohli učinit z tohoto podkladu úsudek o míře schopnosti zvládat jednotlivé základní životní potřeby s pomocí či bez pomoci jiné fyzické osoby.
51. V předmětné věci má krajský soud ve shodě s názorem žalobce za to, že vzhledem k posudkům, které hodnotily míru závislosti žalobce na péči jiné osoby o jeden stupeň níže než dříve, mělo být sociální šetření v klasické podobě (tzn. prezenční návštěvě sociálních pracovníků u žalobce) doplněno, a to kupř. v odvolacím řízení, neboť nedostatečné prošetření poměrů žalobce bylo namítáno již v této fázi. Žalovaný sice zdůvodnil korektně, že šlo o postup správního orgánu provedený v souladu s metodickými pokyny nadřízených orgánů, ale z hlediska namítaných věcných nedostatků mělo být žalovanému zjevné, že je třeba provedené dotazníkové šetření doplnit silnějšími důkazními prostředky.
52. Konkrétním důvodem byly shodné závěry posudků OSSZ a PK MPSV v Brně, že žalobce potřebuje pomoc (resp. nezvládá) šest základních životních potřeb (oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost), přičemž v rozporu s popisem pečující osoby obsaženým v dotazníku nebyla uznána jako nezvládaná základní životní potřeba mobility a orientace.
53. Co se týká samotného posouzení namítaných základních životních potřeb mobility a orientace, krajský soud uvádí následující. Především v tomto směru krajský soud doplnil dokazování o znalecký posudek MUDr. J. L., který – na rozdíl od posudků orgánů lékařské posudkové služby – byl založen na znaleckém vyšetření žalobce a byl vypracován v období těsně následujícím datu vydání napadeného rozhodnutí. Jeho závěry se tedy nepochybně vztahují ke skutkovému stavu rozhodnému pro vydání napadeného rozhodnutí ve smyslu § 75 odst. 1 s. ř. s. Krajský soud k tomu uvádí, že je deficitem napadeného rozhodnutí, že netrvalo v případě žalobce na provedení jeho vyšetření při jednání komise, neboť ta se nemohla opřít o materiální zjištění získané sociálním šetřením v přirozeném prostředí žalobce.
54. Stran základní životní potřeby mobility posudky vypracované ve správním řízení neodůvodnily řádně a přesvědčivě, zda je žalobce schopen jednak pohybu v nerovném terénu (i znalecký posudek uvádí, že žalobce ven sám nechodí a obává se chůze v terénu), a také schopnost používat dopravní prostředky včetně bariérových. Tyto aktivity jsou explicitně uvedeny ve vymezení základní životní potřeby „mobilita“, a

proto je zapotřebí v případě jejich nezvládnání hodnotit celou tuto základní životní potřebu jako nezvládanou. Medicínským korelátorem pro nezvládnání těchto aktivit nemusí být pouze fyziologické postižení pohybového aparátu, ale též psychické postižení – v případě žalobce projevy atypického autismu a lehké mentální retardace. Pokud posudek OSSZ a PK MPSV v Brně vycházel z toho, že žalobce tyto aktivity zvládá, stalo se tak bez opory ve zjištěném skutkovém stavu věci, a tedy nepřiléhavě a nepřesvědčivě.

55. Obdobně je třeba usuzovat ve vztahu k základní životní potřebě orientace, kde znalecký posudek MUDr. J. L. uvádí, že žalobce je sice orientován vlastní osobou, ale s časovou a místní orientací už má problémy. To rozhodně nesvědčí o tom, že by žalobce zvládal všechny aktivity spojené s orientací tak, jak je jako základní životní potřeba vymezena. Zcela jednoznačně zde krajský soud vidí nedostatečné posouzení orgány lékařské posudkové služby, které se projevilo v podkladových posudcích. Bylo nepochybně zapotřebí vyšetření žalobce při jednání posudkové komise, aby bylo možno bez důvodných pochybností uzavřít o tom, zda je orientace žalobcem zvládaná či nezvládaná. I v tomto ohledu je napadené rozhodnutí založeno na nedostatečně zjištěném stavu věci.
56. Krajský soud se neztotožnil s námitkami žalobce ohledně hodnocení základních životních potřeb stravování a komunikace. Ohledně stravování sice zavdává dotazníkem provedené sociální šetření pochybnost v tom směru, že žalobce si nenalije sám nápoj, tu lze ale uvažovat o vhodných facilitátorech (kupř. nádobe s výpustným ventilem apod.) Vazba mezi rozhodujícími zdravotními postiženími žalobce a tvrzeným nezvládnáním této aktivity není zřejmá a ani předložený znalecký posudek ji nijak více neprokazuje. Obdobně ani ohledně komunikace nevznívá provedené znalecké vyšetření v tom směru, že by ji žalobce v přijatelném standardu nezvládal. Domluvu s ním sice komplikuje lehká dyslalie, ale to k nezvládnání aktivity verbální komunikace nestačí. Nejsou dokumentovány potíže s psaním krátkých zpráv či podpisem. V tomto směru považuje krajský soud posudkové hodnocení těchto základních životních potřeb jako v zásadě dostatečné.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

57. Vzhledem k tomu, že krajský soud shledal argumentaci žalobce důvodnou ve vztahu ke dvěma základním životním potřebám, znamená to, že žalobce při jejich uznání jako nezvládaných by mohl být hodnocen ve III. stupni závislosti a mohl by mu přiznán příspěvek na péči ve vyšší výměře [srov. § 8 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 11 odst. 2 písm. b) zákona č. 108/2006 Sb.]. Krajský soud pro uvedená pochybení sáhl ke zrušení napadeného rozhodnutí a jeho vrácení žalovanému k dalšímu řízení. Podle názoru krajského soudu nebyl skutkový stav na základě posudku PK MPSV ze dne 25. 5. 2021 a posudku OSSZ Žďár nad Sázavou ze dne 3. 3. 2021 zjištěn dostatečně, pročez je napadené rozhodnutí v uvedených ohledech stíženo vadou ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s.

58. V dalším řízení bude povinností žalovaného nechat vypracovat doplnění posudku v otázce stupně závislosti žalobce na péči jiné osoby, založený tentokrát i na vyšetření žalobce při jednání komise, příp. v jeho přirozeném prostředí (tzn. v domácnosti). Dále je třeba nechat doplnit i poznatky získané sociálním šetřením v domácnosti žalobkyně, a to k výše rozebraným základním životním potřebám. Krajský soud nechává na zvážení žalovaného, zda doplní sociální šetření v domácnosti svými pracovníky, či zda dožádá provedení tohoto úkonu u prvostupňového orgánu.
59. Žalovaný je v dalším řízení vázán jednak soudem provedeným dokazováním (zejm. znalecký posudek MUDr. J. L.), a jednak jeho závazným právním názorem obsaženým v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5, 6 s. ř. s.). PK MPSV je tedy povinna ze znaleckého posudku rovněž vycházet a vzít jeho závěry při posudkovém hodnocení v potaz. Krajský soud upozorňuje, že v případě odnětí či snížení příspěvku na péči je třeba na posudky orgánů lékařské posudkové služby klást vyšší nároky stran přesvědčivosti, neboť jde o snížení sociálního a ekonomického statusu zdravotně postiženého žadatele.
60. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl plný úspěch ve věci žalobce, jíž vznikly náklady v souvislosti s právním zastoupením advokátem.
61. Podle ustanovení § 9 odst. 2 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu platí, že v řízení o žalobě ve věci nároků fyzických osob v sociálním zabezpečení ve správním soudnictví je tarifní hodnotou 5.000 Kč. Ve smyslu § 7 bod 3 této vyhlášky činí sazba za jeden úkon právní služby 1.000 Kč. Krajský soud vycházel z toho, že zástupce žalobce učinil ve věci prokazatelně tři úkony právní služby, a to konkrétně převzetí a příprava zastoupení (§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu) a sepis repliky (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu) a dále účast u jednání nepřesahující dvě hodiny (§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu). Ke každému úkonu právní služby náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Celkem tedy náleží na odměně za právní zastupování žalobkyně částku 3900 Kč. Jelikož zástupce žalobce soudu doložil, že je plátcem DPH, soud zvýšil odměnu o částku připadající na tuto daň (21 %). Celkem tedy na odměně za právní zastupování náleží částka 4719 Kč, která bude zástupci žalobce uhrazena žalovaným za podmínek uvedených ve výroku II. tohoto rozsudku.
62. Žalovaný je orgánem sociálního zabezpečení, a proto ex lege nemá právo na náhradu nákladů řízení, navíc v této věci nebyl ani úspěšný (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 18. října 2022

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce